

IRIS Improvement through Research in the Inclusive
School
EU-Comenius-project (2006-2009)

Sistemes de suport a
l'escola

IRIS

Eva Bernat, Graz, **Àustria**

Jean-Claude de Vreese, Brussels, **Bèlgica**

Jenny Evans, Exeter, **Regne Unit**

Carme Negrillo, Joan Lluís Valls, José Diego Vargas,
Mari Nuri Pont, Núria Cort, Núria de Salvador, Josep
Lluís Sebastià, Francesc Valverde, Màrius Domingo,
Tarragona, **Catalunya**

Adelinda Maria Araújo Cadeias, Evora, **Portugal**

Natalia Cabrál & Graca Santoa, Porto, **Portugal**

Jane Brodin & Anna-Lena Ljusberg, Stockholm,
Suècia

Sistemes de suport per a la inclusió de l'alumnat amb discapacitat des d'una perspectiva de recerca

---

- L'objectiu principal d'aquesta presentació és destacar alguns dels principals resultats dels informes i el recull de dades sobre els sistemes de suport escolars per alumnes amb discapacitats
- Ens centrem en la inclusió de tothom, fonamentada en:
  - * el dret a l'educació
  - * polítiques de discapacitat en els països socis
  - * sistemes educatius i accés als suports

Dos conceptes claus per IRIS

- **La recerca** és la base per a la presa de decisions en el treball del dia a dia, la qual cosa significa que teoria i pràctica van de la mà
- **La inclusió** i l'educació inclusiva per a tothom sense discriminació per raça, sexe, llengua, religió, opinió política, nacionalitat, ètnia, origen social o discapacitat

De la integració cap a la inclusió

- Integració significa estar inserit en alguna cosa ja existent (p.ex. una escola, clase o grup) (Brodin & Lindstrand, 2008)
- Inclusió no és només un emplaçament físic sino una qüestió de comunitat i d'igualtat d'oportunitats i implica moltes oportunitats pels nens, professorat i famílies (Brodin & Lindstrand, 2007)

PERÒ

només un nen que ha estat segregat o exclòs pot ser integrat

Cont. Integració - inclusió

- Inclusió significa ser part d'una classe o grup des del començament sense haver estat exclòs dels seus iguals (Ljusberg, 2009)
- Un nen inclòs comença a la llar d'infants amb els iguals del seu entorn i està inclòs durant la seva escolarització sense cap excepció (Brodin, 2009)

Per què la inclusió?

- L'aprenentatge no es dóna en el buit sinó en la interacció social amb d'altres humans i els nens tenen el dret d'aprendre junts amb els altres (Sommer, 2005)
- L'educació inclusiva és també un ús més eficient dels recursos educatius (p.ex. economia i professorat)
- Els infants no haurien de ser discriminats o exclosos a causa de les seves discapacitats o dificultats d'aprenentatge
- Els infants es desenvolupen, aprenen i es socialitzen millor en entorns integrats que no pas en entorns segregats (Tomasello, 2003)

Cont. Per què inclusió

- La inclusió ajuda a desenvolupar l'amistat entre iguals i prepara els infants per a la vida adulta en comunitat (Matson, 2007; Renblad, 2003)
- Només la inclusió té el potencial per reduir la por i la inseguretat, construir l'amistat, incrementar el respecte i la comprensió (Brodin, 2009; Ljusberg, 2009)

Tots aquests aspectes han estat contemplats a l'IRIS

Una escola per a tothom: la base per millorar la comprensió de la diversitat

---

- Tots els infants tenen dret a l'educació (UN, CRC, 1989) i la recerca ha demostrat que l'exclusió comença a les primeres etapes de la vida
- La inclusió és un procés en el qual la diversitat és vista com un recurs i no com un problema sense solució
- La inclusió promou la participació i la igualtat d'oportunitats (Brodin, 2000)
- *Cap nen hauria de quedar darrera*

Documents internacionals de suport a la inclusió

- The Universal Declaration of Human Rights (1948)
- The Convention on the Rights of the Child (1989)
- United Nations Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities (1993)
- The Salamanca Declaration (1994)
- The Dakar Agreement (2000)
- The Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2008)

Àustria, Bèlgica, Catalunya, Portugal, Suècia i el Regne Unit han ratificat aquests document i segueixen els seus principis

La Declaració dels Drets dels Infants (CRC) (ONU, 1989)

La Declaració conté 54 articles fonamentats en 4 principis:

- Article 2 – tots els infants tenen els mateixos drets i valor
- Article 3 – el benestar dels infants és el més important
- Article 6 – tots els nens tenen dret a la vida i al seu desenvolupament
- Article 12 – tots els nens tenen el dret d'expressar les seves opinions i d'influir en les decisions sobre aspectes que els afectin

Aquests articles han estat ratificats per Àustria, Bèlgica, Catalunya, Portugal, Suècia i el Regne Unit

La Declaració dels Drets de les persones amb discapacitats (2008)

Canvis en

<u>Des de</u>	<u>Cap</u>
○ Rehabilitació rehabilitadora	Societat
○ Caritat o tractament mèdic	Dret a atenció adient
○ Ajustar el nen a la norma	Acceptació de la diversitat
○ Exclusió	Inclusió, participació, ciutadania en societat
○ Consulta d'experts	Autodeterminació

“Res sobre nosaltres sense nosaltres”

La Nova Declaració (3 de maig de 2008)

- No es menciona la paraula "especial" en tota la Declaració
- El principi nuclear és un 'Sistema d'educació Inclusiva'
- Els infants tenen dret de tenir un diagnòstic, assessorament, intervenció, serveis de suport i a ser avaluats des de perspectives organitzacionals, educatives i clíniques (Judith Hollenweger, 2008)

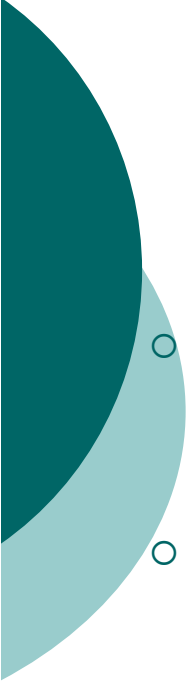
Salut, educació, igualtat i protecció són els conceptes clau a la nova declaració. La declaració no substitueix la CRC sinó que és un complement per a individus amb discapacitats.

Acords dels documents oficials

- El dret a l'educació per a nenes i nens sense discriminació per raó de sexe o edat
- Evitació de solucions especials (aules especials, centres específics) per alumnes amb discapacitats, diferents ètnies o religions
- L'emplaçament escolar ha de situar-se en entorns inclusius, per exemple, en una escola per a tothom (per evitar la construcció d'un sistema segregat amb escoles ordinàries i centres específics)

-
-
- L'educació hauria de ser gratuïta, obligatòria i a l'abast de tothom (CRC). Encara molts infants al món han de treballar per ajudar a les seves famílies i no assisteixen a l'escola
  - A les famílies se les hauria de permetre escollir altres escoles que les estatals, cosa que significa un desafiament per al sistema escolar (per exemple, escoles gratuïtes basades en religions, etc)

L'educació a Àustria, Bèlgica, Catalunya, Portugal, Suècia i el Regne Unit és gratuïta, obligatòria, a l'abast de tothom i tots els infants tenen atenció educativa obligatòria.

Les famílies poden escollir l'escola per als seus fills

El dret a l'educació

Àustria, Bèlgica, Catalunya, Portugal, Suècia i Regne Unit

A tots els estats els drets a l'educació han influït a la legislació nacional i els suports pels alumnes amb discapacitats són similars

<u>Estat</u>	<u>Any legislació educativa</u>
○ Àustria	2004 (llei amb 14 drets)
○ Bèlgica	2004 (2 sistemes escolars)
○ Catalunya	2006 (LOE), 2009 (LEC)
○ Portugal	1986 – 1991 – 1994 (revisat 2008)
○ Suècia	1968 - 1994 (revisat 2008)
○ Regne Unit	1990 – 2002 – 2004 – 2007

Totes aquestes lleis són revisades contínuament.

Cont. dret a l'educació

- L'escola comença entre els 5-7 anys i sovint comença a preescolar i llar d'infants des d'edats primerenques (0 als 3 anys) – i tots els infants tenen el dret a l'educació
- La majoria d'infants creixen i viuen amb les seves famílies. Les institucions tancades han estat abolides o ho faran en un futur proper
- Educació escolar obligatòria per a tots els infants sense discriminació pel seu grau de discapacitat

Polítiques de discapacitat

- Tots els països, excepte Bèlgica, disposa d'una escola per a tothom i noves legislacions estan desenvolupant-se
- Però també Àustria, el Regne Unit, Portugal i Catalunya disposen d'escoles especials inclús si no és la primera elecció per als infants amb discapacitat. Suècia disposa d'escoles especials per alumnes sords
- Tots els infants amb dificultats intel·lectuals, motrius, visuals, auditives, visuals, emocionals, socials, de conducta... tenen el dret a satisfer les seves necessitats

Quina classe de suport i qui pot rebre suport?

- El suport educatiu a l'escola comença amb l'avaluació dels punts forts i dels punts febles de l'infant, el desenvolupament d'un pla educatiu individualitzat conjuntament entre professionals i la família
- El següent pas és la determinació dels objectius i d'un pla per aconseguir aquests objectius

Suport educatiu – com ho resollem?

- La comunicació és essencial per a tots els éssers humans i la comunicació significa compartir sentiments, accions i experiències
- Els infants necessiten suports per a la seva vida diària, ajuts a la comunicació, per exemple, i també altres suports tècnics per compensar, p. ex., un dèficit motriu
- Material d'ensenyament adaptat: alguns alumnes necessiten avançar el material didàctic per preparar les lliçons

Suport educatiu – com ho resollem?

- Adaptacions del currículum per atendre tots els alumnes i adaptacions de l'entorn físic (p.ex. l'aula)
- Disposició de docents competents i ben formats, d'educadors especialitzats i personal auxiliar per a l'alumnat amb necessitat de suport extraordinari
- Una majoria d'infants reben suport especialitzat a l'escola ordinària

Quins són els punts crítics?

- És necessària una estreta col·laboració entre la llar i l'escola i en tots els països de l'IRIS s'implica a les famílies
- Algunes famílies no volen implicació tan directa amb l'escola. Altres famílies no s'impliquen perquè pensen que no poden contribuir molt i que els docents són els experts (infravaloració del seu rol). Sigui com sigui, les famílies necessiten suport

Aspectes crítics dels informes rebuts

- Els suports tècnics no són de franc a tots els països
- El suport de docència especialitzada no està present a totes les escoles ni tampoc el manteniment de les escoles d'educació especial o les solucions especials
- Els suport per tot tipus de discapacitats (incloent l'increment d'alumnat amb TDAH) és encara un problema i només una minoria han estat diagnosticats a Suècia (Ljusberg, 2009)

Quin són els reptes de la inclusió?

Objeccions contra la inclusió:

- Obstacle 1. L'entorn no està adaptat
- Obstacle 2. Massa alumnes a les aules
- Obstacle 3. Manca de material d'ensenyament
- Obstacle 4. Manca de temps per atendre tot l'alumnat
- Obstacle 5. Manca de docents experts / de temps lliure
- Obstacle 6. Suport limitat de l'equip directiu

Els obstacles impliquen els alumnes, els docents / directius, les famílies... i necessiten ser superats.

Solucions per promoure la inclusió

- L'entorn físic necessita ser adaptat, per exemple, l'aula, el pati, el menjador... L'accessibilitat física facilita la inclusió de molts alumnes (dèficits motrius, dèficits visuals, discapacitats intel·lectuals...) (1)
- L'accessibilitat també ha d'anar acompanyada de suports tècnics (p.ex. ajuts a la comunicació) per facilitar la participació a totes les activitats (1)
- Alguns alumnes a cada grup-classe podrien millorar i facilitar la comunicació entre els docents i els alumnes, i entre els propis alumnes, p. ex. en grups reduïts (2)

Cont. Solucions per promoure la inclusió

- És necessari desenvolupar material didàctic previ a la impartició de les lliçons (3) i els docents necessiten més temps per a la preparació de les classes (4)
- Les activitats necessiten ser planificades amb molt de detall per tal d'evitar els obstacles (4)
- Els docents han de seleccionar activitats per a tots els alumnes (professionalisme) (5)
- Els docents necessiten el suport dels equips directius (6)

-
- Els resultats dels informes dels diferents països mostra que "sobre el paper" la situació dels alumnes amb discapacitats sembla que és adequada i els tipus de suports que s'ofereixen són similars a tots els països
  - Tanmateix, pensem que existeix una gran discrepància entre els objectius i la realitat i creiem que els sistemes de suport descrits als informes de cada país representen un desig de com hauria de ser però no de com és la realitat

Reptes

- Esperem que la formació del professorat inclosa a l'Aide Memoir, i que és un dels principals resultats de l'IRIS, sigui un instrument que ajudi als docents a prendre consciència dels suports que són necessaris per als reptes dels sistemes escolars en Europa

Referències

- Brodin, J. (2009). Children in exposed environments and living situations [Barn i utsatta miljöer och livssituationer]. *Socialmedicinsk Tidskrift (SMT)*, 2(2009), 181-195.
- Brodin, J. & Lindstrand, P. (2007). Perspectives on a school for all. *International Journal of Inclusive Education*, 11(2), 133-145.
- Brodin, J. & Lindstrand, P. (2008). ICT and inclusive education in primary schools – pupils with motor disabilities. *Journal of Assistive Technologies*, 2(3), 16-23.
- Ljusberg, A-L. (2009). *Pupils in remedial classes*. Stockholm University: Department of Child and youth studies. (Diss.).
- Matson, I-L. (2007). *A school for or with all. A municipality's work to reach its goals*. [origig. En skola för eller med alla. En kommuns arbete för att nå sina mål]. Department of Child and youth studies. Stockholm University (Lic diss.).
- Renblad, K. (2003). *Empowerment: A question about democracy and ethics in everyday life. ICT and empowering relationship as support for persons with intellectual disabilities*. Stockholm Institute of Education Press (Diss.)
- Tomasello, M. (2003). *Constructing a language. A usage-based theory of language acquisition*. London: Harvard University Press.
- Sommer, D. (2003). *Child psychology. Development in a changed world* (orig. Barndomspsykologi i en förändrad tid]. Malmö: Runa Press.